

Asasinarea lui Gheorghe Ursu de către Securitate

UPDATE (17 octombrie 2019): Torționarii disidentului Gheorghe Ursu au fost achitați de Curtea de Apel București. Familia lui Gheorghe Ursu a declarat apel la Inalta Curte de Casatie si Justitie.

La ultimul termen, procurorul din dosar ceruse judecătorilor ca foștii ofițeri de securitate Marin Pîrvulescu și Vasile Hodiș, torționarii disidentului Ursu, să fie condamnați la câte 25 de ani de închisoare pentru crime împotriva umanității.

El a susținut că Marin Pîrvulescu și Vasile Hodiș ar trebui condamnați la închisoare pe viață, însă aceștia au împlinit 60 de ani, astfel încât solicită câte 25 de ani de închisoare, în acest caz aplicându-se vechiul Cod penal din anul 1968.

„Acțiunile inculpaților s-au înscris acțiunilor represive ale organelor de securitate. Au fost încălcate drepturi fundamentale ale omului și valori esențiale prevăzute de legile naționale și internaționale. Nimeni nu poate să fie pedepsit pentru gândurile lui”, a spus procurorul.

Gheorghe Ursu și torționarii Securității

(Parte din textul publicat în *Observator cultural*, nr. 990, 10 octombrie 2019)

Dosarul torturării și uciderii lui Gheorghe Ursu de către Securitate, are peste 50 de volume. Urmărirea penală, desfășurată din noiembrie 2014 până în vara lui 2016, generase 25 de tomuri. De atunci, au fost audiați peste 30 de martori. La dosar se află și dosarul penal (DP) pentru propagandă împotriva orînduirii socialiste, întocmit, în 1985, de inculpații lui Gheorghe Ursu. Un dosar pe care l-am văzut pentru prima oară la CNSAS în 2014, după ce SRI-ul a pretins, mulți ani, că acest dosar nu ar fi existat. Tot la dosarul cauzei se află dosarul de urmărire informativă în șapte volume (DUI „Udrea“) întocmit de aceeași instituție tatălui meu, predat de SRI în anul 2000 procurorilor militari, în urma unei campanii de presă care s-a soldat cu o hotărîre a Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT). De ce a fost nevoie de aceste manevre despre care s-a pretins că țin de „siguranța Statului“ pentru eliberarea, în anul 2000, a dosarului de urmărire de către Securitate a unui disident? Răspunsul este acum destul de clar. De-a lungul anilor, am arătat că foști securiști din SRI au falsificat acest dosar în proporție de 90%. Printr-un raport detaliat, CNSAS a confirmat acest lucru în 2015. Raportul CNSAS demonstrează existența, în anii '85-'90, a unor volume de T.O. (tehnică operativă, respectiv transcrieri de înregistrări legate de tatăl meu), care au dispărut la începutul anilor '90. Numele celor care au operat această falsificare rezultă chiar din dosar. Au lucrat în toți acei ani la SRI. Aștept încă ancheta internă pe care domnul Hellvig, directorul SRI-ului de azi, mi-a promis că o va face încă de anul trecut; și, evident, o anchetă penală pentru favorizarea torționarilor.

Ultima ședință de judecată la Curtea de Apel București a avut loc pe 18 septembrie și a fost dedicată concluziilor părților. Reprezentanta Ministerului Public a susținut rechizitoriul, punctînd principalele probe care dovedesc vinovăția inculpaților. Din peste 70 de mărturii adunate în ultimii ani și mii de file de documente ale Securității aflate la dosarul cauzei, rezultă astăzi cu claritate motivele arestării, torturării și uciderii lui Gheorghe Ursu de către cei doi inculpați. Iată un sumar al cazului:

Datoria față de conștiință

Imediat după cutremurul din 1977, ca inginer cu expertiză antiseismică, Gheorghe Ursu a fost desemnat șef de proiect de consolidare la blocul Patria de pe bulevardul Magheru din București. În această calitate, el a participat, pe 4 iulie 1977, la o ședință cu șeful Statului, moment în care s-a convins mai mult ca oricând de criminalitatea acestuia. Ceaușescu a adunat toți factorii de răspundere din construcții, de la ministru pînă la șefii de proiecte, pentru a le ordona să stopeze consolidările blocurilor avariate. Asta pentru a putea folosi toate resursele interne, dar și ajutoarele din afară la construirea faraonicea Case a Poporului. Suprafețele blocurilor fisurate trebuiau tencuite pînă pe 23 august 1977. Notele verbatim ale lui Gheorghe Ursu din acea ședință (gh-ursu.org.ro/19770704-sedintaCutremurCuCeausescu.pdf) sînt concludente: „N. Ceaușescu: Se oprește orișice echipă de verificare, *am dat ordine la Miliție și Procuratură să-i bage la închisoare*. Cine le dă voie să intre în domiciliul cetățenilor? *Nu se mai admite nici o reparație capitală!*“.

Prin „rezidenții” plantați în institutele de proiectări și construcții (plătiți atît de instituția unde lucrau, cît și de Securitate), D.S.S. avea cunoștință directă despre prăbușirile care au urmat după ședință, cînd „au fost scoși popii” [schelele de susținere temporară]. Auziseră și de „riscul pierderii a mii de vieți omenești” în cazul unui alt cutremur, chiar de magnitudine mai redusă. Dar au îndeplinit ordinul întocmai. Securitatea a urmărit inginerii și locatarii care s-au împotrivit, ca și Gheorghe Ursu, abandonării lucrărilor vitale. Din notele informărilor aflăm că acesta din urmă a constituit un caz aparte: „ing. Gheorghe Ursu a afirmat că [la Patria] va cămășui doi stîlpi peste aviz chiar dacă va suporta costul lucrării din salariul său“. Lucru care i-a fost, evident, interzis; Securitatea îl avea astfel deja în vizorul său.¹

Din rațiuni „politice” (dată fiind îngrijorarea miilor de locatari), *Ceaușescu a încercat, ca și în cazul altor decizii „nepopulare”, să se disimuleze. Documentele din dosar arată că dictatorul a căutat cu orice preț să nu fie văzut ca autor al ordinului criminal. Securitatea a avut, din acel moment, misiunea să blocheze difuzarea oricăror informații despre ședința din 4 iulie 1977 și, în general, despre starea de pericol în care au rămas clădirile și riscul la care erau expuși locatarii*.

Printr-o scrisoare la Europa Liberă, Gheorghe Ursu a fost cel care a informat opinia publică asupra rolului dictatorului în oprirea consolidărilor și asupra riscurilor aferente pentru miile de locatari. Emisiunea a fost citită de Virgil Ierunca (cu care opozantul se cunoștea bine) la *Povestea vorbeii*, pe 4 și 5 martie 1979.²

În decembrie 1984, în timp ce Gheorghe Ursu era „încadrat cu rețea informativă”, o „sursă” a Securității i-a sustras acestuia jurnalul.³ Inginerul a fost anchetat de inculpații de azi, foștii ofițeri ai Direcției a VI-a de cercetări penale Pîrvulescu și Hodiș, întîi în stare de semilibertate, în prima parte a anului 1985. Obiectivele anchetei rezultă din dosarul penal întocmit de inculpați. Aceștia au încercat insistent să-l facă să declare:

- că pentru scrisorile la Europa Liberă ar fi fost „remunerat” *de acel post de radio sau de alte „oficine de propagandă ostile” din străinătate;*
- că ar fi trimis acele scrisori în calitate de „*purtător de cuvînt al altor persoane*” cu „*concepții dușmănoase*”;

- că le-ar fi trimis în „momente de rătăcire“ sau din cauza unor „nemulțumiri personale sau profesionale“;
- cine l-a ajutat să scoată scrisorile din țară.

Gheorghe Ursu era astfel somat să-și retracteze „gravele manifestări de *calomniere și defăimare a conducerii de partid și de stat*“, în special conținutul *scrisorilor legate de dictatorul Ceaușescu, și să declare că le regretă*.

Această schimbare a *atitudinii* era unul dintre elementele-cheie pe care le urmărea Iulian Vlad atunci când, într-o notă către șeful Direcției a VI-a din timpul anchetei asupra lui Gheorghe Ursu, le cerea tortionarilor să „*aprofundeze... legăturile în rîndul scriitorilor*“, să afle „*despre ce este vorba mai concret*“ și mai ales „*Ce poziție a avut în timpul cercetării?*“.

Dosarele din arhiva CNSAS demonstrează că *această direcție a anchetei asupra lui Gheorghe Ursu se înscria în politica Securității* de a-i discredita pe disidenți, astfel încît „Celui Mai Iubit Fiu“ să i se poate transmite că aceștia *nu sînt opozanți autentici, nu o fac din pură convingere*, ci pentru alte „*mobilituri și scopuri*“, respectiv din „nemulțumiri personale“, din cauze „psihice“ (deseori autorii „*înscrisurilor dușmănoase*“ erau etichetați drept „*dezaxați*“), „sub influența officinelor de propagandă străine“ sau „*pentru remunerarea materială*“ din partea „*officinelor*“.

De altfel, ca și în alte dosare ale disidenților, și în acuzațiile anchetatorilor împotriva lui Gheorghe Ursu numele dictatorului era tabu.

„*Materialele dușmănoase*“ trimise la Europa Liberă priveau „*măsurile luate de partid în domeniul construcțiilor din România*“, nu ordinul lui Nicolae Ceaușescu. „*Gravele manifestări de calomniere și defăimare*“ ale inginerului Ursu erau îndreptate împotriva unor „*persoane cu funcții de răspundere în conducerea de partid și de stat*“. În cultul paranoic al lui Ceaușescu, imperativul absolut era adulara unanimă. Nu i se putea raporta că în România existau opozanți care îl urau pentru politica pe cît de ineptă, pe atît de arbitrară și, în multe privințe, criminală.

Gheorghe Ursu nu a ascuns în fața anchetatorilor motivele pentru care s-a văzut „*constrîns de propria conștiință*“ să scrie la Europa Liberă. Mai mult, el a încercat să apeleze la ceea ce spera să fie o urmă de umanitate în anchetatori pentru a-i face să înțeleagă „*riscul pierderilor a mii de vieți omenești*“, pe care blocurile nereparate îl prezentau. Nu a reușit. Din contră, cei doi anchetatori, la ordinul lui Iulian Vlad, au continuat să-i ceară să renege conținutul scrisorii și să declare ca ar fi scris-o pentru „*remunerație materială*“. O astfel de declarație constituia, evident, un obiectiv important pentru Direcția a VI-a din mai multe motive:

- se demonta acuzația de crimă formulată împotriva lui Nicolae Ceaușescu, căruia i se putea raporta că emisiunile de la Europa Liberă erau, iată, neadevărate, aparținînd unui „*mercenar*“ al „*agenturilor ostile din străinătate*“.
- Gheorghe Ursu ar fi fost discreditat și în „*anturajul*“ său, grup care ar fi putut fi astfel mai ușor „*destrămat*“;⁴
- ar fi fost și o oportunitate de compromitere a postului de radio care, pentru o mare parte a populației României, era o gură de oxigen, iar pentru dictator era dușmanul absolut.

În anchetă la Direcția Cercetări Penale a Securității, Gheorghe Ursu a rămas la poziția sa. Iată ce scria în declarații, ca răspuns la insistențele obsesive și amenințările tortionarilor:

„Considerînd că la acea dată s-au luat hotărîri care nu corespundeau realității, eu m-am gândit că trebuie să fac ceva ca să se reia unele consolidări, prin prezentarea punctului meu de vedere la Europa Liberă... Am fost împiedicat, [de către] Conducerea Superioară, să fac consolidarea. Atunci, în sala de ședințe a CC a PCR, ni s-a ordonat tuturor șefilor de proiect de consolidări să încetăm imediat lucrările de reparații... Această zguduire a conștiinței mele de inginer constructor s-a tradus printr-o dorință de a atrage atenția atît organelor responsabile, cît și locatarilor din blocurile rămase consolidate cu totul insuficient asupra primejdiei că la un eventual alt cutremur aceste blocuri s-ar putea prăbuși“.

„Trebuie să arăt foarte clar că cele două scrisori expediate de mine la Europa Liberă și a treia (pe care nu am trimis-o) nu au fost determinate în nici un fel de alte persoane, ci au pornit, în toate cele trei cazuri, din sentimentele mele subiective de luare de poziție față de împrejurări, considerînd că este de datoria mea față de conștiință să exprim aceste sentimente.“

„[...] spre a atrage atenția autorităților noastre, precum și a locatarilor din acel bloc că consolidarea nu s-a făcut cum trebuie și că la un eventual nou cutremur există riscul pierderilor de vieți omenești, am scris un articol în acest sens... spre a-l difuza prin Europa Liberă...“

„Prin cele 2 materiale trimise și al treilea neexpediat, nu m-am făcut purtător de cuvînt al nici unei alte persoane, nu am primit sfatul sau ideile nimănui, ele exprimînd păreri ale mele... De asemenea, repet că expedierea acelor scrisori nu a avut în vedere nici un fel de răsplată sau remunerație materială.“

„Refuz să scriu în declarații numele prietenilor“

Gheorghe Ursu a mai scris o scrisoare critică la adresa dictatorului, despre abuzurile împotriva Uniunii Scriitorilor, citită pe același post în 1981, de data aceasta de Monica Lovinescu. Resimțind intens lipsa de libertăți și cultul imund al dictatorului Ceaușescu, inginerul a încercat să coaguleze printre prietenii săi scriitori, cu ajutorul legăturilor cu Europa Liberă, un grup de rezistență intelectuală care „să țină trează ura românilor contra regimului totalitar în care trăiesc, să-i îndemne la răsvrătire organizată sau măcar la nesupunere, sau măcar să facă totul spre a-și menține libertatea de gîndire“ (citatul este din dosarul de anchetă). A afișat la serviciu manifeste antitotalitare, cu „referiri la necesitatea luptei împotriva statului“, „cu scopul de a atrage atenția că situația critică“ din „timpul regimurilor fasciste s-ar potrivi în prezent realităților din România“. Nici pe acestea nu le-a repudiat în timpul anchetei. Din contră, el a declarat la anchetă că manifestele „exprimau gîndirea sa“, respectiv „că nu este de acord cu unele realități din țara noastră“.

Prin mai mulți prieteni (Geo Bogza, Nina Cassian, Dan Deșliu, Gheorghe Brătescu etc.), a încercat să îi convingă pe unii delegați în Marea Adunare Națională sau la Congresul al XII-lea al PCR (printre care Eugen Jebeleanu) să citească unul dintre acele manifeste.

Anchetatorii s-au străduit să-l facă să scrie numele aceluia delegat și ale altora cu care plănuia acțiuni „dușmănoase“. În anchetă, Gheorghe Ursu a scris: „Refuz să scriu în declarații numele prietenilor“. Despre „episodul din preajma congresului XII al PCR“ (în care a încercat să fie citit manifestul) a declarat: „Plecînd de la simțul datoriei am scris o scrisoare lui Virgil Ierunca“.

Pe lîngă amenințările cu violența, anchetatorii au folosit ceea ce pentru Gheorghe Ursu a fost cea mai dură formă de constrîngere: „Familia va avea de suferit!“. *Gheorghe Ursu ne-a cerut, mie și*

mamei, mai mult ca o scuză, *acordul de a refuza să-și implice prietenii. Ne-a spus: „Ce-or să-mi facă? Să mă omoare... eu așa ceva nu pot să fac. N-aș mai fi eu însumi...“*.

În privința încercării de racolare a inginerului ca informator, securistul institutului unde acesta lucra a declarat: *„În perioada când Ursu Gheorghe era cercetat la Direcția a VI-a [...] un ofițer de la Direcția a I-a care răspundea pe linie de scriitori și poeți m-a consultat pentru o posibilă recrutare a lui Ursu Gheorghe, pe această linie... După un timp, m-am reîntâlnit cu ofițerul [...] mi-a comunicat că Ursu Gheorghe l-a refuzat categoric“*.

Gheorghe Ursu a arătat că nu era omul care să se lase „influențat pozitiv“⁴. Obstinația lui de a nu și renega acuzațiile împotriva dictatorului Ceaușescu și de a nu „colabora“ l-au determinat pe Iulian Vlad să dispună deghizarea cazului într-unul de drept comun, în speranța că Gheorghe Ursu va putea fi „re-educat“ în detenție, printr-o anchetă „*cu alte mijloace*“.

Opozantul a fost arestat pe 21 septembrie 1985 sub un pretext de drept comun, conform strategiei ceaușiste de a disimula represiunea politică „sub acoperirea miliției“. Prin folosirea acuzației de drept comun, Securitatea evita ca Ceaușescu să ia la cunoștință de un opozant care din proprie inițiativă, nu pentru bani, i-a contestat acestuia, în mod public, dreptul de a mai conduce țara. Deghizarea represiunii mai avea un scop bine conturat, care apare explicit în zeci de documente ale Securității aflate la CNSAS: *„Sa-i găsim ca borfași, ca hoți, să acționăm cu miliția, cu alte organe din statul nostru și să nu facem din aceasta o chestiune politică, care, ulterior, să aibe implicații asupra intereselor românești peste hotare“*⁶. Pe lângă adulație unanimă în interior, dictatorul de pe Dîmbovița era însetat de faima unui „mare om de stat“ în afară. Nu e nevoie să amintesc aici eforturile pe care le-a făcut regimul să confecționeze cuplului Ceaușescu un „renume mondial“. De aceea, pentru represiune el a creat o metodă „mai perfidă“, pe care a numit-o „preventivă“.

Era vorba despre îngenuncherea poporului român prin frică și suspiciune; prin supravegherea pe scară largă, urmărirea „la vedere“, numărul mare de informatori. Securitatea era principala armă de „supunere a populației“, iar *Direcția de Cercetări Penale* – „*un laborator al terorii*“⁷. Această metodă nu a făcut același număr de victime ca în anii '50. Când se auzea de ei la Europa Liberă, disidenții din epoca Ceaușescu erau cu predilecție fie lăsați (sau somați) să emigreze, fie parțial anihilați prin domiciliu forțat și tăierea posibilităților de comunicare în afară. Puțini dintre aceștia au fost închiși (în total, în jur de 70) și mai puțini au fost maltratați în închisoare.⁸

Trebuie să amintesc aici un fapt nu îndeajuns de cunoscut. Din studiul documentelor de la CNSAS rezultă că în România lui Ceaușescu au existat mult mai mulți opozanți decât se știe în genere. Mii de oameni de curaj au scris „înscrisuri dușmănoase“ împotriva dictatorului, dar au rămas necunoscuți publicului în momentul când au fost descoperiți de Securitate și „anihilați“ prin dosare de drept comun de cele mai multe ori truate (parazitism, furt, operațiuni interzise cu valută) sau prin internări forțate în spitale psihiatrice.⁹

Prin „continuarea cercetărilor sub stare de arest“, anchetatorii lui Gheorghe Ursu trebuiau să determine dacă „obiectivul“ era dispus să renunțe la „*intensa activitate de propagandă dușmănoasă* prin acțiuni directe sau prin intermediul unor *oficine de propagandă reacționară din străinătate*“. Totodată, „întrucât cel în cauză întreține *legături apropiate cu unii scriitori care se află în atenția organelor de Securitate pentru concepțiile lor dușmănoase*“, urma ca în cercetări „*să se clarifice și natura relațiilor cu aceștia*“.

Gheorghe Ursu nu a acceptat nici în stare de arest să-și „divulge prietenii“ și să declare „*ce bani a luat*“ pentru scrisorile la Europa Liberă. Pe măsură ce al doilea și ultimul termen legal de arest preventiv (respectiv a doua lună) se apropia de sfârșit, inculpații PIRVULESCU și HODIȘ l-au anchetat din ce în ce mai sălbatic, supunându-l unui regim sistematic de tortură.

Martorii au relatat că Gheorghe Ursu a refuzat să-și „toarne“ prietenii și sub tortură: „După bătăile care i-au fost administrate de către anchetatori, așa cum mi-a spus ing. Ursu, starea sănătății devenise șubredă. Mi-a spus că era bătut de anchetator, ofițer de Securitate, întrucât *acesta dorea să divulge și numele altor colegi ai ing. Ursu*. L-am văzut pe ing. Ursu la puțin timp după ce a fost adus de la anchetă cu urme vizibile pe partea dreaptă a obrazului și zona nasului și a urechii. Am observat urme de sânge“ (martorul Caracostea).

Un alt motiv al torturii era, așa cum au declarat martorii din celulă, faptul că refuza să declare „*cum au ajuns afară cele scrise de Ursu*“, respectiv „*rețelele care l-au ajutat pe Gheorghe Ursu să scoată materiale scrise din țară cu direcția unor cotidiane occidentale sau posturi de radio*“.

N-a dorit să se dezică de Europa Liberă

Documente din dosar arată că, încă de la începutul detenției lui Gheorghe Ursu, Guvernul american și mai mulți kongresmeni și senatori au cerut autorităților române informații urgente despre situația lui. Telegramele acestora au circulat la vârful ierarhiei regimului Ceaușescu. Ambasadorul român de la Washington, Nicolae Gavrilescu, îi avertiza pe ministrul român de Externe și pe șefii Securității că în acest caz a intervenit „Sydney Yates, unul dintre membrii cei mai influenți ai Camerei Reprezentanților“, „o relație apropiată a ambasadei care a sprijinit dezvoltarea relațiilor româno-americane“. „Dezvoltarea relațiilor“ însemna clauza națiunii celei mai favorizate acordată de SUA. Regimul de la București știa bine că Congresul american condiționa această clauză de respectarea drepturilor omului în România. Și mai știa că *de Gheorghe Ursu se ocupa în acel moment Securitatea*. Informările anchetatorilor au ajuns la *miniștrii de Interne și de Externe și la Cabinetele 1 și 2 PCR* (cuplul Ceaușescu). Conform declarației unui securist, „în acea perioadă, în țară urma să vină un demnitar al Departamentului de Stat al SUA și se așteptau să fie întrebați despre cazul Ursu“.

Rezultă că decizia ca Gheorghe Ursu să fie asasinat nu a fost una simplă pentru Securitate și Ceaușescu. Ea trebuie că a depins pînă în ultima clipă de condiția „colaborării“ și potențialul „re-educării“ acestuia, tocmai pentru a evita suspiciunile americanilor¹⁰. De la experimentul Pitești și pînă la deghizarea represiunii „sub acoperirea miliției“ din anii '80, securiștii știau că un „obiectiv“ care a semnat un angajament de colaborare și a dat note informative în închisoare se „cumința“, devenea folositor pentru regim. Mizau, evident, pe ideea de „compromitere“, pe rușinea față de actul delațiunii, pe șantajul cu dosarul de informator. Istoria comunismului românesc a fost plină de astfel de cazuri tragice despre care s-a aflat abia în anii '90: victime, oameni de altfel onorabili, care în închisoare au cedat presiunilor, devenind ulterior „colaboratori“, „agenți de influență“ sau cel puțin „cetățeni de încredere“.

La dosar nu există un astfel de angajament semnat de Gheorghe Ursu – în libertate sau în închisoare. După o lună de torturi aplicate de cei doi torționari securiști și trei zile la izolare severă „în poziția în picioare cu mâinile lateral întinse prinse cu cătușe de pereți și executînd în această poziție 17 ore zilnic“, pentru că tot nu colabora, a fost mutat în celulă cu doi informatori periculoși pentru a fi „*constrîns să declare ceea ce nu recunoștea în anchetă*“ (martorul

Barabancea). Aceștia au declarat paznicilor că „au de lucru cu Ursu“, dar „*nu au ce-i face că nu recunoaște*“ (martorul Udrea Marian și alții).

Din dosarul cauzei, rezultă că renegarea scrisorilor la Europa Liberă de către autorul lor și acceptarea statutului de „mercenar“ erau scopuri importante pentru Securitate. Astfel se explică de ce, în timpul detenției, Gheorghe Ursu „era schingiuit, era întrebat de *scrisori trimise afară din țară și ce bani a primit pentru ele*, scrisori care erau împotriva regimului de atunci“ (martorul Pascale Gheorghe).

Această retractare, cât și informațiile care ar fi putut duce la implicarea prietenilor săi, „scriitori cu concepții dușmănoase“, într-un proces de „propagandă împotriva orînduirii socialiste“ și o „rețea de scoatere“ și difuzare prin Europa Liberă a „înscrisurilor ostile“ *nu puteau fi valorificate de Securitate în condițiile în care „obiectivul“ era mort*. Printr-o schimbare de „atitudine“ în timpul anchetei, cu siguranță că Gheorghe Ursu ar fi scăpat cu viață.

Însă el a avut în permanență în vedere cât de utilă ar fi fost colaborarea sa dictatorului. Și cât de nocivă pentru prietenii săi, pentru locatarii blocurilor avariate de cutremur și, în general, pentru încrederea oamenilor în Europa Liberă, postul care „*trebuia să țină trează ura românilor contra regimului totalitar în care trăiesc, să-i îndemne la răzvrătire organizată sau măcar la nesupunere*“. Mărturiile colegilor de arest și ale paznicilor arată că Gheorghe Ursu a refuzat pînă la capăt colaborarea, deși a întrevăzut posibilitatea să fie, în final, ucis.

În timpul procesului care se apropie în aceste zile de final, inculpatului PÎRVULESCU i s-a citit una dintre declarațiile lui Gheorghe Ursu în care acesta refuză să divulge numele prietenilor. Deși declarația era contrasemnata chiar de el, răspunsul torționarului a fost halucinant: „Nu cred ca în atîția ani de anchetă să fi făcut vreo persoană astfel de declarații. *Dacă aș fi mers cu o astfel de declarație la șeful de serviciu, cred că aș fi fost sancționat*“.

Clită Marian și „loviturile cauzatoare de moarte“

Încă de la începutul anchetei, în dosarul uciderii lui Gheorghe Ursu existau probe că torționari securiști, la ordinul șefilor de la vîrfurile aparatului represiv al regimului Ceaușescu, l-au anchetat violent pe opozant, comișînd acte de tortură care au culminat cu uciderea acestuia.

În acest context, în 1995, un deținut de drept comun, Clită Marian, a dat mai multe declarații în presă prin care și-a asumat torturarea și uciderea lui Gheorghe Ursu. Eliberat în mod suspect, el a încercat să convingă presa și chiar unele organizații de drepturile omului că ar fi primit ordin să-l agreseze în detenție pe Gheorghe Ursu, iar în final l-ar fi ucis „din greșeală“. I-a vizitat în acest scop, printre alții, pe Petre Mihai Băcanu, la *România Liberă*, și pe Gabriel Andreescu, la Apador-Comitetul Helsinki. Insistența cu care spărgătorul de case pretindea din senin că el ar fi fost cel care l-ar fi ucis pe Gheorghe Ursu, inadvertențele medicale¹¹ și neconcordanțele cu alte mărturii devoalau în acest personaj un instrument (de altfel tipic) de dezinformare al Securității. Era evident că fostului informator Clită Marian i se făcuse instructaj să ia asupra sa acest omor pentru a-i disculpa pe torționarii securiști, lucru sesizat imediat de cei doi foști disidenți amintiți mai sus, dar și de cea mai mare parte din presă. Conform propriilor declarații, Clită se aștepta la „cel mult un LCM“ (lovituri cauzatoare de moarte), o infracțiune amnistiată; deci el nu ar fi pierdut nimic în acest scenariu.¹² În schimb, a beneficiat (printre altele) de încă o eliberare înainte de termen.

Este important de amintit că, în acea perioadă (anii '90), Justiția română postrevoluționară *nu acceptase încă incidența legislației privind infracțiunile contra omeniții* (respectiv a articolului 358 al vechiului cod penal) în cazurile de tortură și alte forme de represiune politică, ce sînt imprescriptibile. Prin confecționarea „cazului” Clită, calculul Securității a fost pe cît de simplu, pe atît de evident:

- abuzul în serviciu era fie amnistiat¹³, fie prescris, ca și loviturile cauzatoare de moarte (LCM);
- tortura și crimele împotriva umanității nici nu erau luate în calcul în acea vreme de procurorii militari aserviți Securității;
- prin condamnarea infractorului de drept comun, se crea „autoritate de lucru judecat” pentru infracțiunea de omor. Deci nici ulterior ofițerii de Securitate nu vor mai putea fi învinuiți pentru acest asasinat politic.

Deci securiștii urmau să-și cîștige astfel o imunitate, presupuneau ei, definitivă.

Cît despre numitul Clită Marian, scenariul i-a fost ornamentat cu o combinație de amănunte veridice și altele de o violență extremă, în speranța că „va prinde” atît la public, cît mai ales la procurori. Într-o anumită măsură, „a prins”.

Fostul informator a recunoscut senin că „a semnat angajament cu Securitatea în colaborare cu miliția”, că i s-a ordonat să „formeze o echipă” prin care trebuia „să aplice teroare și *regim represivo-restrictiv*” față de „un individ care a dat în regimul țării și a denigrat clanul ceaușist”, toate acestea în schimbul eliberării mai rapide din închisoare. Nu lipseau înjurăturile, dar nici amănunte care să epateze publicul și să dea o notă de „profesionism” ipochimenului: „teroarea” ar fi fost aplicată „zilnic” după un „sistem IGM: palme, tălpi, umeri, palme peste față”, „agățat de pat” cu instrumente „date de afară”, „tot acest program supravegheat de 3-4 ori pe săpt eram scoși și furnizam note informative cu privire la ceea ce relata Ursu Gh”¹⁴.

Pe lîngă imposibilitățile medicale și cronologice, narațiunea infractorului mai conținea destule inadvertențe care duceau la concluzia că fie securiștii îi făcuseră scenariul în pripă, fie omul nu-și învățase bine lecția¹⁵. Ulterior, el a oscilat în funcție de procesele în care a fost implicat, fie ca inculpat, fie ca martor. Deși de fiecare dată a relatat o altă versiune a evenimentelor, un detaliu a rămas constant: intenția să-i disculpe pe ofițerii de miliție și Securitate acuzați, ulterior, fie de omor, fie de crime împotriva umanității, respectiv tortură.